

Validering av realkompetanser på Island – NVL artikkel

På Island har man arbeidet med utviklingen av realkompetansevurdering fra 2002. Partene i arbeidslivet har deltatt aktivt helt fra starten. På vegne av utdannings- og kulturdepartementet har Arbeidslivets opplæringsssenter, som eies av partene i arbeidslivet, hatt ansvar for utvikling og innføring av realkompetansevurdering i samarbeid med interessenter på arbeidsmarkedet.

Målgruppen for validering på Island er enkeltpersoner som ikke har avsluttet utdanning fra den videregående skolen. I 2010 vedtok Alltinget en ny lov om voksenopplæring hvor man blant annet definerer validering av realkompetanse, hvem som har rett til realkompetansevurdering og hvem som har rett til individuell yrkes- og studieveiledning. Av loven fremgår:

- Realkompetansevurdering: Organisert prosess hvor man på en formell måte vurderer all kompetanse og kunnskap en person har. Vurderingen bygger på formell og uformell utdanning, yrkeserfaring, fritidsaktiviteter, etter- og videreutdanning, og annen erfaring en person har tilegnet seg.
- Kortutdannete som ønsker å gjennomføre studier basert på lov om voksenopplæring eller lov om videregående skole har rett til realkompetansevurdering.
- De som ønsker å delta i studier som oppfyller betingelser i loven har rett til individuell studie- og yrkesveiledning. Ministeren kan utforme regelverk om studie- og yrkesveiledning etter denne paragrafen.

Fra 2002 er merkbare resultater på området oppnådd som resultat av:

- Myndighetenes positive innstilling til realkompetansevurdering
- Arbeidslivets deltakelse i utvikling og innføring
- Koordinert valideringsprosess for hele landet
- Innsamling av informasjon om resultater inklusive kostnader ved realkompetansevurdering

Blant de oppgavene som Arbeidslivets opplæringsssenter har, er å utvikle metoder for vurdering av realkompetanse. Det er viktig å sikre kvalitet. Det gjør sentret ved hjelp av veiledning om og formidling av anerkjente metoder for realkompetansevurdering og lede innføring på nye områder. Sentret deltar i styringsgrupper, gir råd til samarbeidspartnere, trener assessorer og gir ut veiledninger og sjekklister. Utviklingsarbeidet "European Guidelines for validating non-formal and formal learning" og formidling av erfaringer fra pilotprosjekter (islandske og europeiske) er også viktig.

Rettesnor i Opplæringssentrets arbeid på dette område har vært:

- Å skape enighet om gjennomføringen mellom alle interessenter
- Å sikre faglig gjennomføring med minst mulig kostnad
- Å sikre at den kunnskap og kompetanse som vurderes gjennom realkompetansevurdering har samme verdi som kunnskap og kompetanse tilegnet i skolesystemet
- Å sikre den enkeltes rett, blant annet ved å gi studie- og yrkesveileder direkte tilgang til prosessen.

Realkompetansevurdering på Island kan deles i to grupper:

- Realkompetansevurdering for å avkorte utdanning med det formål å vurdere realkompetanse opp mot læreplaner for bestemte kurs eller deler av kurs, og planlegge individets studier ut i fra realkompetansen.
- Realkompetansevurdering i arbeidslivet med det formål å dokumentere og stadfeste kompetanse for utvikling på arbeidsplassen, ny jobb eller åpne muligheter for opptak i formell utdanning. Den enkeltes kompetanse blir vurdert mot bestemte kriterier eller kvalifikasjoner.

Det er sentra for livslang læring rundt om på Island. Disse er Opplæringssentrets samarbeidspartnere og er ansvarlige for å iverksette realkompetansevurderingen. Det er krav om at gjennomføringen skjer i samarbeid med interessenter, inklusiv det formelle skolesystemet, hvis vurderingen er rettet mot læreplaner. Det kreves også at alle som gjennomgår realkompetansevurdering har tilgang til studie- og yrkesveileder, ettersom det anses for å være en viktig del av arbeidsprosessen.

Realkompetansevurderingsprosjekter finansieres av Opplæringsfondet. Fondets rolle er å sikre at det finnes passende muligheter for dem som har kort formell utdanning slik at disse kan vende tilbake til utdanning innenfor det formelle systemet. Videre er det viktig å skape betingelser slik at enkeltpersoner kan benytte seg av relevante utdanningstilbud.

Opplæringsfondet bevilger midler bestemt av Alltinget (i finansloven). Etter regler som utdanningsministeren har stadfestet, deles bevilgninger på tre områder:

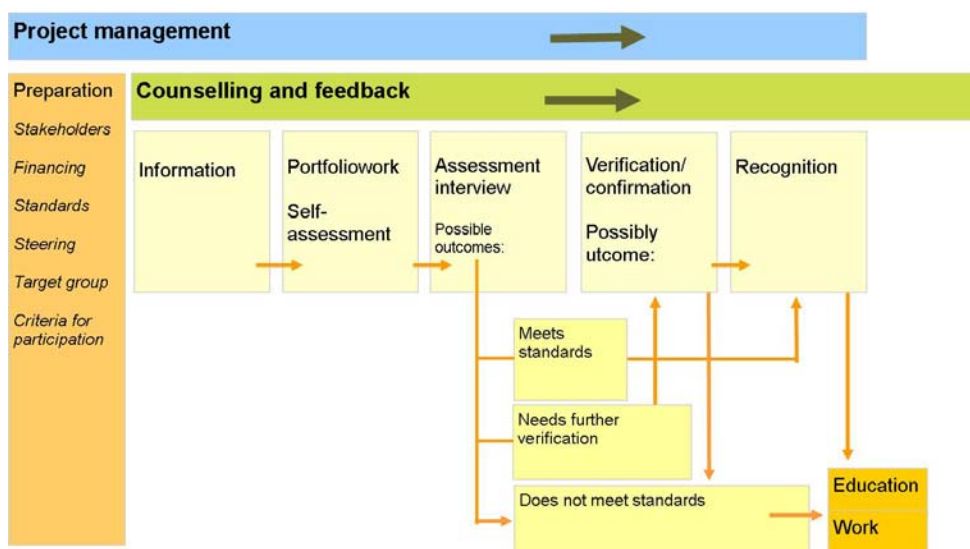
- a) Bevilgninger til opplæringsansvarlige for å dekke kostnader ved undervisning og iverksetting av kurs,
- b) Bevilgninger for å dekke kostnader ved realkompetansevurdering og studie- og yrkesveiledning,
- c) Bidrag til innovasjon og utviklingsprosjekter innenfor voksnes læring.

Rammekontrakter for enkeltprosjekter settes opp sammen med sentrene for livslang læring. For å få bevilget midler kreves det at bestemte regler følges.

Prosessten for realkompetansevurdering

Nedenfor er både en grafisk fremstilling av prosessen for realkompetansevurdering og en nærmere beskrivelse av enkelte stadier av prosessen.

Validation—process overview

Realkompetansevurdering - prosessen

- 1) Informasjon og veiledning
- 2) Kartlegging
- 3) Analyse
- 4) Bekreftelse
- 5) Vurdering og dokumentasjon av realkompetanse

1. Informasjon og veiledning

Kandidaten som gjennomgår kompetansevurdering skal kunne ta en bevisst beslutning om å delta, og være informert om sin stilling i hver fase av prosessen. Når vurderingsprosessen starter, er det viktig å presentere målet med vurderingen, assessors rolle, mulige resultater og kandidatens rettigheter under prosessen.

2. Kartlegging

Det er viktig at kandidaten ser tilbake og kartlegger kompetanse som hun/han har tilegnet seg gjennom arbeid, studier og fritidsaktiviteter. Hver enkelt samler sammen relevante dokumenter, slik som anbefalinger,

jobbeskrivelser, diplomer/sertifikater, prøver og prosjekter. Fri tilgang til studie- og yrkesveileder som kan gi støtte og veiledning i denne fasen, har stor betydning.

3. Analyse

Etter at kandidatens kompetanse er kartlagt, innledes en samtale hvor hennes/hans stilling analyseres. Denne samtalen har som mål å frembringe en oversikt over kandidatens realkompetanse på et avgrenset fagområde. I tillegg til assessor/fagperson kan veileder som har veiledet ved kartleggingen, også delta i samtalen alt ettersom hun/han kjenner kandidatens kompetanse og styrke.

4. Bekreftelse

Når det er klart hva som kan vurderes, skal realkompetansen verifiseres (bekreftes). Verifiseringen foregår i samsvar med vurderingsplan og i samarbeid med fagperson og veileder. På dette stadiet vurderes realkompetanse i forhold til spesielt definerte kvalifikasjoner.

5. Vurdering og dokumentasjon av realkompetanse

Et kurs bekreftes som godkjent når det er registrert som fullført i oversikt over studier. Det er viktig at vurdering og godkjenning av kompetanse har legitimitet hos relevante interessenter og at disse er informert om prosessen for realkompetansevurdering.

Det er også viktig at den enkelte har tilgang til studie- og yrkesveiledning for fortsatt kompetanseutvikling siden en realkompetansevurdering aldri antas som ett endepunkt.

I løpet av 2011 er realkompetansevurdering gjennomført innenfor 30 fag på Island. Totalt har omtrent 2000 personer blitt vurdert. De fleste tilfeller er innenfor lovfestede yrkesfag, men det arbeides målrettet for å øke antall andre fag. Det viser seg at realkompetansevurdering er anerkjent både av arbeidslivet og skolesystemet og at holdningen til systemet stort sett er positiv. Der vil fortsatt være stor vekt på kvalitetssikring i takt med utviklingen/økt omfang på området.